

een weloverwogen *morele* positie. Dergelijk denken (of: een dergelijk gebrek aan denken) nodigt eerder uit tot meedoen aan de ophef omdat het kortstondig bijdraagt aan het moreel imago, dat we als een modieuze mantel om ons heen slaan.

Het begrip 'deugd' heeft nooit betekend dat een morele stellingname vereenvoudigd kan worden tot een eclatant voor of tegen iets zijn. De ethiek is geen automatiek waar we zo nu en dan wat opvattingen uit de muur kunnen trekken, met het doel onze morele identiteit even op te poetsen. Het tegengestelde is waar: het zoeken naar morele juistheid is een voorzichtig, vermoeiend en onophoudelijk proces van oefening. 'Ik deug, dus ik ben' beschrijft een onmogelijkheid, omdat het deugen zelf vergt dat we onophoudelijk aan het zoeken blijven hoe we – samen of alleen – goed in het leven kunnen staan.

Deze welwillendheid tot duurzaam moreel zelfonderzoek is niet meer zo eenvoudig te vinden in de westerse samenlevingen. Ze is niet te verwachten van mensen die hun identiteit beschouwen als een aankleedpop waarvoor ze steeds weer nieuwe accessoires kunnen kopen. Ze is niet te verwachten van betuttelende intellectuelen die alleen maar gedachteeloos hameren op de gouden principes van rechtschapenheid, zonder daarbij ook maar enigszins te twijfelen aan de rechtschapenheid van hun eigen standpunt. Ze is niet te verwachten van geradicaliseerde jihadisten die alleen hun eigen waarheid laten spreken en hun gevoelens van haat botvieren op alles wat in hun ogen fout is. Ze is niet te verwachten van mensen die bedreigen, of deuren van politici bekladden omdat ze hun standpunt haten. Ze is niet te verwachten van de anonieme internetreaguurder die, onttrokken aan alles en iedereen, zich alles meent te kunnen permitteren zonder daar noemenswaardig op aangesproken te worden.

Deze mensen zouden we doorgaans niet allemaal politiek correct noemen. Die term gebruiken we vooral voor mensen die de samenleving uit naam van betuttelende, niets-dan-goede waarden de wet voorschrijven. Deugmens. Maar de vraag is of niet iedereen met een groots opgeblazen persoonlijk waardegevoel een beetje betutteling in zich draagt.

Het schandaal van dogmatische politieke correctheid is de armoedigheid van denken, die geen andere stemmen in zich duldt dan die van het eigen gelijk. Maar het is helaas de nieuwe norm, en de nieuwe armoede. In een land van grootse, opgeblazen identiteiten wordt uiteindelijk niemand meer door een ander gezien.